

TRYGGE SAMFUNN

TIDSSKRIFT FOR KVINNERS FRIVILLIGE BEREDSKAP (KFB) NR 4 2010

Tema: Id-tyveri og nettsvindel

- NYTT NØDNETT REDDER LIV
- REGJERINGEN SOMLER
- NORDMENN BRYR SEG LITE

Godtroende og skeptisk

LEDER ANNE-LISE JOHNSEN

I vårt arbeid med å gjøre det sårbare samfunnet vi har mer robust, bruker vi vår kritiske sans og det skarpe blikket. Vi leter etter feil eller mangler og ofte finner vi akkurat det. Vi ser etter muligheter til å trygge en situasjon eller finne en bedre løsning på et problem i en krise eller en katastrofe.

Ganske enkelt prøver vi å ta med oss vår kunnskap inn i hverdagen vår for å gjøre den så grei som mulig for oss selv og dem rundt oss.

Temaet i bladet denne gangen er egnet til å rikke ved troen på det gode i mennesket. Akkurat det vi ellers trenger for å bedre en situasjon. Her ser vi at det alltid finnes noen som vil lure oss. Det er helt åpenbart at det er hensikten; å lure deg og meg og forsyne seg av våre eiendeler eller eienommer eller til og med din ID.

La oss lære oss å være årvåkne, ikke

la oss være dumsnille og naive, men kjære leser ta også med deg din evne til tro på det gode i mennesket når du går videre med nyervervet lærdom.

Hverdagen må ikke bli forsuret av alt som kan lure og bedra oss. Vi må være glade for kunnskapen vi tilegner oss og vi skal bruke den til å positivt sette fokus på kjeltringstreker som vi ikke vil bli lurt av.

Det er vel også et beklagelig faktum at jo større uro og krise det er jo bedre muligheter har kjeltringene til profitt på annen manns bekostning.

Ta derfor med deg din kritiske sans og bruk den godt, men la det ikke ta fokus bort fra vår tro på det gode i mennesket. Vi er sammensatt av mange fasetter og det positive fokus må brukes aktivt.

En optimistisk realist i et robust samfunn må vel være en ønskedrøm. Det trenger vi i vårt beredskapsarbeid.

Tornerose sov i hundre år

REDAKTØR JAN ERIK THORESEN

Vår digitale hverdag er ikke uproblematisk. Minibank, nettbank og andre transaksjoner over nettet erstatter sjekker og bankfilialer med hyggelig betjening. Det personlige har veket plassen for det upersonlige. Vi er drevet fra skanse til skanse i finansnæringens jag etter effektivisering og større fortjeneste. Vi må pente være med på galloppen enten vi vil eller ikke. I og for seg greit nok, om vi bare kunne stole på sikkerheten. Dessverre kan vi ikke det.

Her, som på andre arenaer, er det kriminelle nettverk som ønsker å sko seg på andres bekostning. ID-tyveri, skimming av minibanker og misbruk av magnetstripen på kredittkortet innebærer et kraftig angrep på samfunnsikkerheten. Når situasjonen er slik,

skulle vi tro at i hvert fall myndighetene sørget for et minimum av sikkerhet i sin digitale tankegang. Men ukritisk utlegging av skattelister, distribusjon av selvangivelser, pass og andre sensitive opplysninger gjennom postverket tyder på at de i beste fall er naive, i verste fall uansvarlige. Ja, bankene er ikke stort bedre. Både kredittkort og Pin-koder dumpes daglig ned i åpne postkasser landet rundt.

Kan vi i det hele tatt stole på noen andre enn oss selv? Både myndighetene og finansnæringen forvalter et stort ansvar for den enkeltes samfunnsborgers ve og vel. Det på tide å våkne og ta situasjonen virkelig på alvor. Men vil de det?

Tornerose sov jo i hundre år.

Kvinnens Frivillige Beredskap

Utgiver

Kvinnens Frivillige Beredskap (KFB)

Besøksadresse: Skippergt. 17
Postadresse: Pb 796 Sentrum 0106 OSLO
Internett: www.kfb.no
E-post: kfb@kfb.no
Telefon: 22 42 49 12 / 23 09 34 58
Faks: 22 42 85 52

Redaktør

Jan Erik Thoresen
E-post: redaksjon@kfb.no
Mobil: 908 31 362

Redaksjonskomité

Anne-Lise Johnsen, Hanne G. Garder og Jan Erik Thoresen

Utgivelser

Tidsskriftet utgis fire ganger i året
Oppslag: 7 200 eks.

ISSN 1890-5285

Abonnement

Tidsskriftet sendes gratis til interesserte. Abonnement kan tegnes ved å sende en melding til sekretariatet i KFB

Innhold

Stoff fra tidsskriftet eller våre websider kan brukes fritt ved angivelse av kilde. Artikler og debattinnlegg sendes redaksjonen. De som ønsker innsendt stoff og bilder i retur må angi returadresse tydelig. Innholdet i signerte artikler står for forfatterens eget syn, og representerer nødvendigvis ikke KFBs offisielle mening.

Grafisk produksjon

Design: Aina Griffin
Layout: Sandvik design
Trykk: 07 Gruppen
Forsidefoto: iStock

KFB har som formål å styrke landets beredskap ved å:

Spre opplysning om Norges totalforsvar og beredskap.

Arbeide for å styrke det sivile samfunns muligheter til å møte krisesituasjoner i fred eller krig.

Søke å høyne og samordne medlemsorganisasjonenes innsats i beredskapssammenheng.

Fremme samarbeidet mellom disse organisasjonene og beredskapsmyndighetene.

KFB vil arbeide for å gjøre det norske samfunnet mer robust og mindre sårbart i en krisesituasjon, med vekt på kvinnerspektivet.

aktuell:

Overlege Berit Nordstrand

LAR Midt-Norge

Spesialist i klinisk farmakologi

– Klar sammenheng mellom kosthold og psykisk helse

– Forekomsten av psykiske lidelser sammenfaller med stadig dårligere kosthold. Depresjon er den største enkeltårsak til sykdom i verden, sier overlege Berit Nordstrand. Hun mener vi må skjerpe vår egenberedskap og ikke ukritisk stappe i oss ferdigmat og halvfabrikata.

AV JAN ERIK THORESEN

I en tid da folk flest kan velge og vrake i mat, oppskrifter og råd om riktig kosthold ser det ut til at stadig flere blir syke. Det blir et paradoks når en økende levestandard fører til høyt sykefravær, uførhet og utbrenthet i ung alder. Stadig flere sliter med psykiske problemer i en oppjaget hverdag. Voksne karrieremennesker med selvpålagt "tidsklemme" og høyt aktivitetsnivå velger bort å lage mat selv. Hverdagen preges av ferdigmat og halvfabrikater. Riktignok store mengder mat, men med lite kalorier og lavt næringsinnhold.

– Mange av oss er kommet inn i en ond sirkel. Det er flere forhold som ligger til grunn for feilernæring. Mens vi før hadde et økologisk jordbruk, er konvensjonelt dyrket frukt og grønt sprøytet, kunstig gjødslet og med mulig lavere næringsverdi for oss. Da kvinnene på 1960-tallet for alvor gikk ut i arbeidslivet eksploderte markedet for ferdigmat og halvfabrikata. Så her har livsmønsteret endret seg. Tid er blitt et knapphetsgode. Mange lager sjelden eller aldri mat som i gamle dager. Dypfry-

ser og mikroovn blir den daglige løsningen for mange familier. Barns aktiviteter er meget krevende. Daglig organisering og mange forflytninger skaper underskudd på tid. Resultatet er feilføring over tid inntil det en dag blir bråstopp. Faktisk er det slik at vi er nøyere på hva vi gir hus-

står bak, er det, naturlig nok, bare det positive som fremheves. Det store forbruket av ferdigmat er bekymringsfullt. Norge ligger på verdens toppen i forbruk av mineralvann og pizza og blant de mest forbrukende av ferdigmat i forhold til innbyggertallet. Når vi ser dette i lys av økende

«Internasjonale studier viser at depresjon er minst utbredt hos folkeslag som spiser mye fisk»

dyra våre enn hva vi selv spiser. Vi heller liksom ikke brus, saft eller juice i skåla til hunden, for å si det slik, poengterer overlege Nordstrand.

FOKUS PÅ FEIL MAT

– Mange av de «gode» råd vi daglig blir utsatt for er ikke så gode når det kommer til stykket. Undersøkelser som fremlegges i ulike fora spriker og skaper usikkerhet hos oss forbrukere. Hvis det er leverandører som

forekomst av depresjon, uro, rastløshet og energiløshet er det grunn til å se nærmere på sammenhengen mellom kosthold og psykiske lidelser, sier Berit Nordstrand.

Hun kan fortelle at utviklingen i norsk kosthold har gått i retning av for mye mettet fett og stort kjøttforbruk mens inntaket av fisk har sunket. En nordmann spiser årlig 77 kilo kjøtt, men bare 36 kilo fisk. Forbruket av grønnsaker, frukt og grove kornprodukter er langt lavere enn

Foto: iStock

det burde være. Hele 20 prosent av matbudsjettet i en familie går til det en kan karakterisere som «godteri». I tillegg kastes 25 % av den maten som produseres.

ALT FOR MYE SUKKER

– Sukkeravhengighet er en sykdom som kan sammenlignes med narkomani. Den som er avhengig må stadig ha mer for å få effekt, noe som fører til overspising og psykiske reaksjoner som angst og uro. Den aller viktigste plagen er humørsvingningene fra den ene ytterlighet til den andre. Hyppige gråteanfall og søvnproblemer er også vanlig, forteller overlegen.

I tillegg til at nordmenn drikker 67 liter brus pr. år får en tilført for lite karbohydrater fra frukt, bær, grønnsaker og helkorn. Dette gir seg utslag i stadig flere overvektige og økende forekomst av diabetes type 2 og hjerte-karsykdom.

MANGLER I KOSTHOLDET

I følge Verdens helseorganisasjon (WHO) lider en av fire av psykisk sykdom. Depresjon er den største enkeltårsak til sykdom i verden. Omfanget av ADHD og autisme har hatt en radikal økning de siste 15 år. Hos pasienter med psykiske lidelser er det i enkelte studier påvist mangel i kostholdet ift. Omega-3, B-vitaminer, Folinsyre, Trypofan, Tyroksin og Magnesium.

– Uten å bli for vitenskapelig dreier det seg her om signalstoffer til hjernen som blant annet har en antidepressiv effekt. Tran, egg, kjøtt, varm melk, bønner og linser er næringsmidler som inneholder disse stoffene. Det er mye folinsyre i bønner, sopp, brokkoli, asparges og oksekjøtt. Og så er grovmel å foretrekke fremfor fint hvitt mel med tanke på magnesiuminnholdet. Kasuistikker har vist at tilskudd av magnesium kan kurere depresjon i løpet av en uke. Magnesiummangel kan gi hodepine, angst, irritabilitet, søvnplager og hukommelsesproblemer i tillegg til depresjon. Hos personer med depresjon har man også funnet lave serumkonsentrasjoner av ulike Omga-3-fettsyrer. Internasjonale studier viser at depresjon er lite utbredt hos folkeslag som spiser mye fisk. Her ligger Norge omtrent midt på treet, opplyser Berit Nordstrand. Det er viktig å fokusere på hva omega-3 brukes til i kroppen, nemlig nydannelse av hjerneceller bl.a. og hva resultatet av å bytte ut omega-3-fett i ferdigmat med kunstige transfettsyrer kan gjøre for helsen over tid, påpeker overlegen.

SUNT «KNASK»

Nøtter er det sunneste knasket en kan velge. Eksempelvis er det mye umettet fett i valnøtter, mens hasselnøtter og mandler inneholder mye av henholdsvis E- og B-vitami-

ner. Som helhet inneholder nøtter rikelig med viktige mineraler, proteiner, antioksidanter og fiber. Inntak av nøtter daglig er i studier vist å gi en gunstig lipidprofil i blod og derav en gunstig forebyggende effekt på hjerte-karsykdom.

– Et riktig kosthold dreier seg om riktig valg av mat. En trenger så langt fra å bli noen asket. Grunnleggende kunnskaper er viktig. Eksempelvis er det mange som ikke vet at det er sunt å spise mørk sjokolade. Kakaobønnene inneholder viktige plantestoff, såkalte antioksidanter, men kakaomengden må være 86% slik at sjokoladen ikke er tilsatt sukker. Vi kan med god samvittighet drikke noen kopper kaffe daglig. Kaffe antydes å kunne beskytter mot både demens og Alzheimer, Parkinson, type 2-diabetes og hjerte- og karsykdommer, opplyser Nordstrand.

DE VIKTIGE VALGENE

– På www.helsedirektoratet.no kan en finne mange gode- og fremfor alt riktige valg av mat. Det er all grunn til å være skeptisk til noen av de lovord en finner i reklamen og all helsekost som ikke har dokumentasjon på effekt. Vi bør ha trygghet i våre matvalg. Velg rene råvarer og unngå ferdigmat. Riktig kosthold gir oss en bedre hverdag fysisk og psykisk, understreker overlege Berit Nordstrand.

Jan Mayen – en unik opplevelse

Forsvaret legger stor vekt på trivsel og godt miljø, så vel for de militære som sivilt ansatte.

Forsvarets stasjon på ishavsoya Jan Mayen drives av Forsvarets informasjonsinfrastruktur/operasjoner (INNI OPS). Til sammen 18 personer bemanner stasjonen. I tillegg til ingeniører består personalet blant annet av stasjonssjef, sykepleier, elektrikere, kjøkken- og forlegningsansvarlige og driftspersonell. Dessuten er fire meteorologer ansatt gjennom Meteorologisk Institutt. Forsvarets koordinator for Jan Mayen, Svein Lars Kroken, opplyser at det kun er stasjonssjefen som må ha militær bakgrunn.

En av de som har arbeidet en periode på ishavsoya er ingeniør Anne Kristine Hagen. Da engasjementet på seks måneder gikk ut, bestemte hun seg for å fortsette.

– Jan Mayen er en spektakulær øy. Jeg opplever noe helt annet enn jeg ville ha gjort hjemme i Norge. I tillegg har Forsvaret skapt et svært

godt miljø for oss som arbeider her. Ikke bare får du en unik opplevelse, men en blir også kjent med seg selv og utvikler seg som person, forteller Anne Kristin Hagen. Hun tror det vil være en forell å være tilpasnings-

dyktig og åpen for å trives, men har ingen betenkeligheter med å anbefale andre å søke seg til ishavsoya når anledningen byr seg.

– Alt er lagt til rette. De ansatte har fasiliteter som treningsrom, bibliotek, hobbyverksted, svømmebasseng og ikke minst hytter som kan disponeres hvis en vil gå turer på fritiden. Jeg føler meg privilegert som får oppleve dette, sier ingeniøren.

Anne Kristin Hagen. Foto: Torbjørn Kjosvold, Forsvarets mediesenter

Foto: iStock

Vulkanutbrudd – når skjer det igjen?

Askeskyen fra vulkanutbruddet på Island i april rammet europeisk luftfart og grep direkte inn i hverdagen til mange mennesker.

På bakgrunn av hendelsen har Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap (DSB) utarbeidet en analyse innenfor temaet «Norge og vulkaner».

– Stor vulkanutbrudd er til dels uforutsette og sjeldne i våre nærområder, påpek seniorrådgiver Cathrine Andersen i DSB.

I historisk og geologisk perspektiv var utbruddet fra Eyjafjella helt ordinært. Det var først og fremst vår økende avhengighet av flytransport som gjorde oss sårbare under denne hendelsen. Andersen mener at en ikke i tilstrekkelig grad hadde sett for seg de omfattende konsekvensene for Norge av et vulkanutbrudd. I etterkant av hendelsen dukker det, naturlig nok, opp spørsmål hvorvidt dette kan skje igjen, hvor langvarig utbruddet kan være og hvilke konsekvenser det norske samfunn bør forberede seg på.

– Det neste vulkanutbrudd kan være av en annen karakter og varighet. Andre konsekvenser enn stengt luftrom, kan ikke utelukkes, som eksempelvis direkte påvirkning av annen infrastruktur, mennesker, dyr, aktører og myndigheter som arbeider med samfunnssikkerhet og beredskap bør derfor være godt forberedt, sier seniorrådgiver Cathrine Andersen.

Hensikten med den analyse DSB nå er i gang med å utarbeide er å gi aktørene mer kunnskap om vulkaner, aske og askenedfall. Analysen skal også kunne brukes som en bakgrunn for departementenes sektorvise risiko- og sårbarhetsanalyser.

KVINNER I FORSVARET:

GOD OG KREVENDE ERFARING

Major Camilla Bråthen og fenrik Mari Mowe har tjenestegjort i avdelingen Nasjonalt Støtteelement (NSE) i Afghanistan. Nå har de fått medaljer for sin innsats

– Allerede da jeg gikk på Befalsskolen i 1999 ønsket jeg å reise utenlands. Jeg ønsket å bidra humanitært fordi jeg hadde lyst til å hjelpe andre, sier fenrik Mari Mowe. I seks måneder var hun lagfører for evakueringslaget i leieren i Mazon-e Sharif. Hennes kollega, Camilla Bråthen, som er nyutdannet lege, arbeidet aktivt i sykehusteltet.

– Jeg syntes soldatene gjorde en fantastisk jobb og ønsket å arbeide som lege for å støtte dem, forklarer Camilla Bråthen når Ina Nyhus Moe i Forsvarets mediesenter ville vite grunnen til at hun valgte å dra til Afghanistan.

MANGE UTFORDRINGER

– Dette har vært en god erfaring. I perioder svært tøff. Vi har hatt flere falne og en del skadde personer. Ofte var det lange dager, forteller Bråthen.

Fem norske soldater falt i Afghanistan i løpet av perioden jentene tjenestegjorde der. Mari Mowe kjente selv noen av dem som omkom. Opplevelsen fikk begge til å tenke en del på hva som kunne skje mens de var i Afghanistan. Likevel har ikke oppdraget skremt dem fra å søke seg til et nytt oppdrag – nemlig til Meymaneh.

– Det betyr at vi har trivdes godt siden vi velger å reise ut igjen, sier jentene.

BETYR MYE

– På vegne av Regjeringen ønsker jeg å takke hver enkelt av dere for den viktige jobben dere har gjort i Afghanistan. Dere har deltatt i et risikofyllt og krevende oppdrag for å bedre og trygge livene til den afghanske befolkningen. Deres innsats betyr mye, sa justisminister Storberget til soldatene.

Mari Mowe og Camilla Bråthen. Foto: Torbjørn Kjosvold, Forsvarets mediesenter

NYTT NØDNETT REDDER LIV

Nødetatene brann, politi og helse har tatt i bruk nytt radionett på Østlandet. Det styrker samfunnets evne til å håndtere ulykker, kriser og organisert kriminalitet.

– Dette er et viktig skritt på veien mot bedre og sikrere kommunikasjon når liv, hele og sikkerhet står på spill, sa justisminister Knut Storberget under den offisielle åpningen av det nye nødnettet. Også nærings- og handelsminister, Trond Giske, og helse- og omsorgsminister Anne-Grete Strøm-Erichsen, overvar seremonien.

BEDRE KOMMUNIKASJON

Det nye nødnettet gir bedre kommunikasjon på tvers mellom politi, brannvesen og helsepersonell og dermed raskere hjelp til publikum ved ulykker og kriser. Nødnettet er avlyttingssikkert og gir brukerne høy dekningsgrad. Ved å skifte ut gammelt utstyr styrkes samfunnets evne til å bekjempe organisert kriminalitet, håndtere store ulykker, naturkatastrofer og mulige terrortrusler.

– Vi har nå fått etablert en viktig og fremtidsrettet infrastruktur som vi vil kunne ha glede av i mange år fremover, sa Giske.

Et godt samarbeid er helt avgjørende for at helsepersonell skal kunne gi god og riktig hjelp når det gjelder som mest.

– Vi opplever stadig oftere at ansatte i helsetjenesten opererer sammen med politi eller brannvesen. Når det står om liv er det helt avgjørende at det er god kommunikasjon mellom alle involverte på et skadested, sa Strøm-Erichsen.

BYGGES I TO TRINN

Nødnettet er planlagt bygget ut i to trinn. Det første trinnet, som altså nå er tatt i bruk, omfatter seks politidistrikter rundt Oslofjorden. Regjeringens ambisjon er at nødnettet skal bli landsdekkende. Trinn 1 skal evalueres før en eventuell landsdekkende utbygging vil bli foreslått. De seks politidistriktene i første byggetrinn har alle brukt nødnettet siden juni. Brann- og redningsetatene i Østfold, Follo og Oslo har brukt nødnettet helt siden oppstarten. Helsevesenet i Østfold fulgte deretter og gradvis vil de gjenværende brukere fra brann, redning og helse på resten av Østlandet kunne ta nødnettet i bruk.

Firbeint patruljering. Foto: Stian Solum, Forsvarets mediesenter

PELSKLEDDER PATRULJESOLDATER

Under øvelsen Nordavind 2010 var Force Protection (FP) styrken fra Bodø og Rygge helt avhengig av sine firbente hjelpere.

– Vi fikk veldig god trening av å være her, spesielt gjennom å sette inn en styrke i et operasjonsområde, forteller fenrik Kari-Mette Nestvold, som ledet PF-styrken under øvelsen.

I tillegg til fire hundeevipasjer, besto styrken av 18 vakt- og sikringsoldater, en hunderøkter og to militærpoliti. De kom både fra Rygge og Bodø og sørget sammen for vakt- og sikring gjennom den to uker lange øvelsen.

– Det dreide seg om et stort område som trengte overvåking og patruljering. Det var en stor utfordring med soldater fra ulike avdelinger, men det gikk over all forventning, forteller fenrik Nestvold.

Basen ble patruljert døgnet rundt av vakt- og sikringsoldater og hundeevipasjer.

– Hunden er en detektor og et maktmiddel. Det ligger mye arbeid bak treningen av den. Hunder har spesielle kapasiteter Du kan trene dem til å finne nesten hva som helst; mennesker, narkotika, våpen og eksplosiver. De er i det hele tatt en fantastisk ressurs, sier Kari-Mette Nestvold. Hun er selv hundefører i tillegg til at hun har tatt videre utdanning innen vakthold og sikring.

– En hundefører må være tålmodig og konsekvent. Det er nødvendig å jobbe på hundens premisser. Vi kan ikke tvinge den til å gjøre noe hvis den ikke har lyst, forklarer fenrik Nestvold.

Øvelse Nordavind 2010 var imidlertid både spennende og givende for alle – ikke minst de pelskledder patruljesoldatene.

BEDRE VÅPENKONTROLL

Et regjeringsoppnevnt utvalg arbeider nå med å modernisere Våpenloven for å møte fremtidens utfordringer.

Utvalget skal, innen 1. september neste år, legge frem sitt arbeid for Justis- og politidepartementet. Mange prinsipielle spørsmål, som i dag er regulert i forskrift til loven, vil bli vurdert løftet opp til lovnivå for å sikre at Stortinget tar større del i arbeidet med utformingen av våpenlovgivningen.

– Dagens våpenlov ble skrevet i en annen tid. Det er på tide å tilpasse regelverket til dagens samfunnssituasjon og ikke minst ta høyde for fremtidige utfordringer, sier justisminister Knut Storberget i en kommentar.

Utvalget skal vektlegge tiltak som vil kunne forhindre ulovlig våpenbruk og medvirke til bedre kontroll med sivile våpen. Det skal også legges vekt på den kulturhistoriske betydning av våpenbruk i Norge. Videre skal det foretas vurderinger av bl.a. reglene for erverv og tilbake-kall av skytevåpen, krav til oppbevaring og våpenforvaltning i forbindelse med dødsfall. I følge mandatet skal utvalget også se nærmere på inn- og utførsel av skytevåpen, regler for sentralt våpenregister og politiets kontroll med våpen-eiere, våpenhandlere og tilvirkere. Sorenskriver Ingrid Røstad Fløtte, Vardø kommune, er formann i utvalget.

Foto: Stian Solum, Forsvarets mediesenter

– UKULTURER MÅ IKKE FÅ GROBUNN

– Respekt, ansvar og mot er grunnpillarene i Forsvaret, påpeker forsvarsjef Harald Sunde. Både han og forsvarsminister Grete Faremo er opptatt av gode holdninger.

Holdninger, etikk og ledelse har lenge vært et tema i Forsvaret. Debatten om krigerkultur og den danske filmen Armadillo, har, naturlig nok, satt et enda sterkere søkelys på norske soldaters holdninger under internasjonale operasjoner.

Under et seminar om holdninger, etikk og ledelse understreket forsvarssjef Sunde at Forsvaret ikke kan akseptere holdninger som stiller seg utenfor samfunnets verdier. Han

påpekte at soldatene i Afghanistan har et krevende oppdrag og at det hviler et stort ansvar på få skuldre.

– Noen ganger blir de utsatt for voldsomme og livstruende opplevelser, forklarte Sunde.

– Soldatkulturen er brutal og ekstrem og soldatene gjør en innsats det står stor respekt av. Forakt for menneskeliv hører imidlertid ikke til. Soldatenes oppgave er å skape stabilitet i Afghanistan som en del av

samfunnets skarpeste maktmidler, sa forsvarsminister Grete Faremo i sitt innlegg på seminaret.

– Vi står overfor store utfordringer. Ikke minst når det gjelder å få på plass en mer profesjonell forvaltning, mer åpenhet og likestilling. Derfor er jeg glad for at det nå vil bli oppnevnt et etisk råd for forsvarssektoren. Jeg vil at etisk bevissthet skal gjennomsyre vår sektor på alle områder og nivåer, sa Faremo.

Ni av ti kommuner gjennomfører ROS-analyser

Årets kommuneundersøkelse viser en positiv utvikling i antall kommuner som gjennomfører risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS).

– Ni av ti kommuner har gjennomført ROS-analyser en eller flere ganger de siste fire årene, opplyser avdelingsleder Per Kr. Brekke i Direktoratet for Samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). – Dette er en

bedring fra foregående år, understreker avdelingslederen. I Lov om kommunal beskyttelsesplikt, sivile beskyttelsesiltak og Siviltforsvaret, som trådte i kraft fra 1. januar i år, stilles det bl.a. krav til kommunene om gjennomføring av helhetlig ROS.

Årets undersøkelse, som er den niende i rekken, ble gjennomført i perioden mars til mai og hadde en svarprosent på 86.

– Kommunene har et grunnleggende ansvar for ivaretagelsen av befolkningens

sikkerhet og trygghet innenfor sine geografiske områder. Det er kommunene som utgjør det lokale fundamentet i den nasjonale beredskapen og derved utgjør viktige bærebjelker i Norges samlede beredskapsarbeid. Kommunene har viktige oppgaver i forhold til forebygging, beredskap og krisehåndtering. Oversikt over beredskapsstatus er derfor viktig både for lokale, regionale og sentrale myndigheter, sier avdelingsleder Per Kr. Brekke.

«Ka skal vi ha gjort uten havet – sku' vi ha bært båtan?»

Ernst Larsen er kommunikasjonssjef i Redningsselskapet med ansvar for selskapets samlede informasjonsvirksomhet. Han har 20 års erfaring fra presse og kringkasting. Larsen har Mastergrad i kommunikasjonsledelse ved Universitetet i Lugano (Sveits).

Opphavet til uttrykket er usikkert: NRKs Trond Viggo Torgersen portretterer en fisker som filosoferer en del rundt spørsmålet i ett av sine humorinnslag, og han konkluderer med at livet i grunnen hadde vært nok så fattig hvis man ikke hadde hatt havet.

«Havet gir – og havet tar» er et annet utsagn som heldigvis var mer gyldig for en del år siden enn i dag. Folkeopplyseren Eilert Sundt fastslo midt på 1800-tallet at det årlig omkom rundt 700 mennesker på havet i Norge. I Nord-Norge regnet man med at hver fjerde mann fikk en våt grav.

Dette er en tradisjon jeg har vokst opp i. Å bruke havet var livstvingende nødvendig, men sikkerheten var det så som så med. I min mors slekt viser kirkeboka at samtlige mannlige forfedre, flere generasjoner tilbake, ble borte på havet. De var småbrukere og fiskere og brukte spissbåten både til frakt av høy og krøtter, og til fiske og fangst.

Hadde det fremdeles vært slik det var for mer enn 100 år siden, ville nasjonen Norge ha et stort problem. Få ville være villige til å ta sjansen på å bruke vår lange og værharde kyst, og de få som våget det, hadde løpt 25 prosent risiko for å dø av det. Vi ville trolig ikke hatt noen lønnsom fiskeri- og havbruksnæring – og vi ville trolig betakket oss mot å gå om bord i en rutebåt eller ferge for å la oss frakte fra ett sted til et annet.

Løsningen våre kloke forfedre lanserte for 120 år tilbake, var Redningsselskapet – eller Norsk Selskab for Skibbrudnes Redning, som det het den gangen. Alt for mange omkom og alt for store verdier gikk tapt hvert år til at samfunnet kunne sitte rolig og se på. Her fant fiskernes koner og Kristiania-kjøpmenn en felles sak, og den 9. juli 1891 ble NSSR stiftet formelt på børsen i Kristiania.

Snart var flere redningsskøyter under bygging. Til forskjell fra andre land, ble det fort klart at redningsskøyter som fulgte fiskeflåten var en bedre løsning enn landredningsstasjoner på den forrevne norskekysten.

I 1894 beviste den første redningsskøyta, RS «Colin Archer», at satsingen var riktig. Da det brøt ut en orkan med snøføyke 19. mai, var det bare redningsskøytekaptein Nicolai M. Anthonisen og hans mannskap som kunne komme 37 mennesker, som befant seg i livsfare i Hamningberg i Øst-Finnmark, til unnsetning.

Redningsforeninger ble dannet og støtten til redningssaken og NSSR strømmet inn. Nye redningsskøyter ble finansiert ved innsamlinger og større donasjoner.

Nesten 120 år etterpå, er det fremdeles milde gaver, donasjoner og frivillighet som sørger for at norskekysten har en akseptabel redningsskøyteberedskap. Hvert år mottar Redningsselskapet rundt 10 prosent av pengene vi behøver til driften over Fiskeri- og kystdepartementets budsjett. Resten er det brukerne og andre som ser nytten av Redningsselskapets arbeid som bidrar med, direkte eller indirekte, gjennom for eksempel spill hos Norsk Tipping.

Investeringsbudsjettet – fornyelsen av vår flåte av redningsskøyter – er vi enda mer avhengige av private donatorer for å få dekket. De siste årene har Redningsselskapet byttet ut en rekke langsomtgående redningsskøyter med moderne, hurtiggående fartøy. De eldste fartøyene har vi kvittet oss med. De var nærmere 40 år gamle og overmodne for utskifting, ikke minst fordi brukerne krever raskere responstid.

For å få til denne utskiftingen og moderniseringen av flåten, har vi hatt uvurderlig hjelp fra private givere – både enkeltmennesker, organisasjoner og institusjoner. Sist ut var Norges Sjømannsforbund som gav en raus gave på 8,5 millioner kroner til byggingen av en ny redningsskøyte. Gjensidigestiftelsen, Stiftelsen UNI, Den Norske Krigsforsikring for Skib, skipsreder Inge Steensland, bedriftseier Per W. Fossum, skipsmekler Hans Herman Horn – dette er bare noen av de som til sammen har bidratt med godt over 100 millioner kroner på to-tre år, for at vi skal kunne bygge en fornyet flåte av redningsskøyter.

Paradokset er at Staten i løpet av den samme perioden har redusert sin støtte med 20 millioner kroner i året. Dette har skjedd i en periode hvor Ap, SV og Sp har hatt både stortingsflertall og regjeringsmakt. De eneste justeringene har vært tilsvarende pris- og lønnsveksten.

Hvor godt sikkerhetsnivået til befolkningen – enten det er til vanns eller til lands – skal være, og om det er privat giverglede eller offentlig innsats som skal avgjøre hvor godt det fungerer, er selvsagt viktige verdivalg. De tre regjeringspartiene er tradisjonelt opptatt av å styrke det offentlige rolle – men ikke når det gjelder den sektoren vi er opptatt av, nemlig sjøsikkerheten. Den er det Redningsselskapet, en frivillig organisasjon, som tar hovedansvaret for – noe som bør fortsette, men med litt større støtte fra det offentlige.

TEMA:

ID-TYVERI OG NORSK NAIVITET

Identitetstyveri, kredittkortsvindel og datavirus rammer stadig flere. Så mange som 65 prosent av alle internettbrukere utsettes på et eller annet tidspunkt for nettkriminalitet, viser en undersøkelse blant 7.000 nettbukere i 7 land. «Slik skjer ikke oss» – tankegangen er et stort problem i Norge. Nordmenn, ikke bare enkeltmennesker, men også private og offentlige virksomheter er alt for naive og godtroende. Det er ikke slik at «noen andre» ordner opp for oss. Tiden er overmoden for at hver enkelt av oss må våkne.

ID-TYVERI ER EN TRUSSEL MOT SAMFUNNET

– Utenlandske organer er sjokkert over at norske myndigheter lar skatteliste-
tene ligge ute på nettet. Samfunnets tradisjon for åpenhet er som en stående
buffé for de kriminelle. Dette er til stor skade, både for offentlig og privat
virksomhet – og ikke minst enkelt mennesker, sier avdelingsdirektør Leif T.
Aanensen i Datatilsynet.

AV JAN ERIK THORESEN

- Vi tar vanligvis identiteten vår for gitt. Få av oss tenker over hva det vil si å ha en konkurrent til sin troverdighet eller sitt gode navn og rykte. Når det gjelder identitetstyveri er det nettopp disse elementene som utnyttes og misbrukes. Identitetstyven forvalter og foredler deler av troverdigheten for egen vinning, forklarer Aanensen.

Han opplyser at Datatilsynet i stigende grad får henvendelser både fra enkeltmennesker og virksomheter som blir offer for datakriminelle. I USA og Canada har ID-tyveri tiddoblet seg fra 2005 og frem til i dag; fra 800.000 tilfeller i 2005 til over 10 millioner tilfeller. Det betyr at nærmere 4 prosent av befolkningen ble rammet.

SPRÅKET HINDRER

– Utviklingen her i Norge viser en klar stigende tendens. At vi så langt har vært forskånet fra en eksplisiv

problemet vil utvilsomt bli stort også her. Ikke minst fordi Offentlighetsloven er særdeles liberal og politikerne naive holdning til problemstillingen, påpeker avdelingsdirektøren.

SVAKHETER SOM UTNYTTES

– Det er svakhetene i de sosiale samhandlingssystemer, fysiske identitetsbevis og elektronisk ID, identitetstyvene aktivt leter etter og forsøker å utnytte. Til den enkelte persons identitet kan det være knyttet eierskap til både hus, bil, båt og hytte. Videre har den enkelte kanskje en del penger på bankkonto eller i fond. Staten sørger for å registrere vesentlig informasjon i forhold til dette i sine registre, både for å sikre eiendomsretten og for å sikre sin base for beskatning. I tillegg samles alle opplysningene i selvangivelsen. Den senes ut i åpne postkasser hvert år, rundt en nærmere bestemt og varslet dato. Utover

Avdelingsdirektør Leif T. Aanensen. Foto: Datatilsynet.

Han påpeker at en nødvendigvis ikke behøver å være spesielt velstående for å bli utsatt. Det er nok at en er en person med potensiale i og med at en er kredittverdig. Det er nemlig det uutnyttede potensialet identitetstyven ofte konsentrerer seg om. Kan vedkommende få utstedt et nytt kredittkort? Kan en lånefinansiere et nytt kjøp i vedkommendes navn?

– Det sies at de mest attraktive objektene for identitetstyveri i USA er collestudenter. Innen to til fem år er de klare for arbeidslivet. Med rykende ferske avgangsvitnemål stiger kredittverdigheten parallelt med karrrierekurven. Finansinstitusjonene kaster seg over dem med tilbud. Det er på dette tidspunkt den stjålne identiteten kan begynne å gi inntekter for ID-tyvene, fortsetter Aanensen.

«Offentlighetsloven er særdeles liberal og politikerne har en naiv holdning til problemstillingen»

utvikling skyldes i stor grad at vi har et spesielt språk som mestres av relativt få. Det norske markedet er derfor ikke det første de kriminelle nettverkene kaster seg over, men

dette bidrar Offentlighetsloven til å meddele deler av sin registreringsinformasjon til andre borgere som av ulike grunner krever innsyn, forteller Aanensen.

EN STÅENDE BUFFÉ

– Det norske samfunnets tradisjon for åpenhet legger nærmest alt til rette for identitetstyveri. Etter inter-
netts inntog har både næringsliv og offentlig sektor hatt som strategi å legge alt mulig ut på nettet – nærmest ukritisk. Denne strategien er vel og bra når det gjelder allmennyttig informasjon, men ikke uten videre for opplysninger som kan knyttes til enkeltpersoner. I slike tilfeller bør informasjonen kun gjøres tilgjengelig for den enkelte borger – og da i forsvarlig sikrede løsninger. I dag fremstår dette som en stående buffé, et koldtbord, ID-tyvene fritt kan forsyne seg fra. Datatilsynet

konstaterer dessverre at ID-sikkerhet ofte blir en salderingspost. Både deler av offentlige og deler av næringslivet legger opp til løsninger som i stor grad kan gå på bekostning av den enkeltes trygghet. Hver for seg bidrar de kanskje bare med fragmenter, men disse vil en kunnskapsrik ID-tyv lett kunne sammenstille. Å sette sammen biter som bygger den nødvendige troverdighet, er nettopp den kunst ID-tyven behersker, forteller Leif T. Aanensen.

Han gir også et skremmende eksempel fra virkeligheten.

– I 2007 greide uvedkommende ved å utnytte svakheter hos den statlige portalen altinn.no og en rekke

teleselskapers portaler, å tilrøve seg fødselsnummer og tilhørende kontaktopplysninger om nærmere 180.000 nordmenn. Hvem vet om disse basene er stykket opp og solgt i antall på 5.000 for videre utnyttelse? Mange av de som ble rammet har ikke engang blitt informert om hendelsen. Flere etater gjorde det mest komfortable, nemlig å feie det under teppet. Det er på høy tid at alle samfunnsaktører tar inn over seg at ID-tyveri er et økende samfunnsproblem. Kall det gjerne et anslag mot samfunnssikkerheten, sier avdelingsdirektør Leif T. Aanensen i Datatilsynet.

– REGJERINGEN SOMLER

Seniorrådgiver Christian Meyer i Norsk Senter for Informasjonssikring (NorSIS) er ikke imponert over politikernes engasjement.

– ID-tyveri er i ferd med å bli et betydelig samfunnsproblem, men de folkevalgte unnlater å gjøre noe, sier han.

AV JAN ERIK THORESEN

Seniorrådgiver Christian Meyer. Foto: Ida Hjerkin

– Å bedrive ID-tyveri er langt enklere og mindre risikabelt enn å rane en bank. De kriminelle kan nærmest sitte hjemme i egen stue og svindle til seg ID-opplysninger som i sin tur gir store inntekter. Samfunnets avhengighet av IKT har skapt et stort marked for kriminelle nettverk. ID-

tyvene driver research og selger opplysningene videre til andre kriminelle som i sin tur setter misbruk av personopplysningene ut i livet gjennom å tappe bankkonti og foreta bestillinger av varer og tjenester. Dette er i høyeste grad et globalt problem. Internett kjenner ingen grenser. Riktignok kan språket være et hinder, men det er kun snakk om at de kriminelle nettverkene samarbeider, så vil heller ikke dette spille noen rolle. Norge er et av de land som så langt har sluppet relativt lett unna, men det er bare et tidsspørsmål før omfanget her til lands vil nærme seg det som registreres i Nord- Amerika og i en rekke europeiske land Det som kjennetegner ID-tyveri er at alle kan rammes fra næringslivsbedrifter til offentlige etater og enkelt mennesker. ID-tyveri er i aller høyeste grad et angrep på samfunnssikkerheten, sier Christian Meyer.

NORSK NAIVITET

– ID-tyvene spiller på den norske naiviteten. Vi tror at vi i alle henseender har det trygt og godt og at det alltid er noen andre som ordner opp om det skulle oppstå noen problemer. Vi oppdras til å tro godt om folk. Så lenge vi er snille og greie er det jo ingen som behøver å være slemme mot oss. Dette er vel og bra og en av grunnene til at vi i dag er verdens rikeste land, men dessverre har verden endret seg dramatisk i takt med den digitale utvikling. Ord-
taket «leilighet skaper tyv» får gyldighet når en ser hvilke muligheter de kriminelle vet å utnytte nå når datamaskiner og internetttilgang nærmest er blitt allemannseie, påpeker Meyer.

I en travel hverdag er det mye å passe på. Både innen arbeidsliv og det private stilles en stadig ovenfor nye utfordringer.

– Det dreier seg om å passe på at

ikke personopplysninger kommer ID-tyvene i hende. Hver enkelt av oss må ta ansvar ved å utvise aktsomhet og omtenkksomhet. I offentlige og private virksomheter er det nødvendig å ha et løpende fokus på

«Beslutningen om å legge skattelistene ut på nettet var en uklok beslutning»

informasjonssikkerheten. Det er laget klare råd og veiledninger om hvordan en kan sikre seg best mulig, opplyser Christian Meyer.

SKATT PÅ NETT

I enhver sammenheng oppfatter folk flest at både politikere og fagmyndigheter må gå foran med gode eksempler.

– Dessverre er det ikke alltid slik. Beslutningen om at skattelistene skulle legges ut på internett var en uklok beslutning. Det beredte grunnen for å gi ID-tyvene viktig innsyn i private opplysninger som egentlig bare burde være et forhold mellom den enkelte skatteyter og skattemyndighetene. Her ser vi et godt eksempel på politikernes manglende forståelse for problemet. Et annet eksempel er jo selvangivelsen og skatteoppgjøret som sendes i posten. Hvor lett er det ikke at noen snapper opp konvolutter ved å lure i buskene? Når myndighetene selv utviser så lite aktsomhet har vi en lang vei å gå. Dessverre er det fortsatt mange banker som ikke er stort bedre. Både kredittkort og PIN-koder sendes pr. post. Riktignok i to atskilte konvolutter med noen dagers mellomrom. Flere har begynt å aktivere kortene via nettbanken, og det er bra med tanke på de digitale transaksjonene. Det som ikke er hensyntatt er mulighetene for «offline» identifisering med kortet. Personlig frammøte ved utlevering av identitetsdokumenter er noe som bør utredes nærmere, understreker Meyer.

PULVERISERT ANSVAR

NorSIS sorterer under Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, men også Justis- og politide-

partementet, Forsvarsdepartementet, Nærings- og handelsdepartementet, Barne, likestillings- og inkluderingsdepartementet og Finansdepartementet er, eller burde være, tungt inne i problematikken.

– Vi har tilskrevet alle disse departementene og flere direktorater og tilsyn med begrenset respons. Videre har vi møtt Stortingsgrupper for å presentere problemstillingen. Først i et møte med Nærings og handelsdepartementet løsnet det litt i og med at det ble signalisert at departementet ville påta seg et sam-

ordningsansvar. Det ble utarbeidet en rapport om omfanget av problemet, men i ettertid er det ikke kommet noen signaler om at ID-tyveri er noe som krever spesiell oppmerksomhet, forteller Meyer.

Imidlertid er NorSIS blitt oppfordret til å stå på.

– Forebygging er billigere en reparasjonsarbeid. Men det koster å lære folk om sikkerhet. NorSIS er opptatt av å få sannhetsvitner til å stå frem og fortelle sin historie i media. Det sitter ofte langt inne å fortelle sin historie for offentligheten. Like fullt har det god effekt å få bekreftet at de rådene vi gir virkelig er av stor betydning. Sannheten er jo at dette like godt kan skje deg eller meg – om vi ikke er aktsomme nok, sier senior rådgiver Christian Meyer.

NorSIS på barrikadene. Fra venstre: Tore Orderløkken, Tone Hoddø Bakås, Hans Marius Tessem og Vidar Sandland.

Foto: Ida Hjerkin

HVEM ER NORSIS?

Norsk senter for informasjonssikring (NorSIS) er en del av regjeringens helhetlige satsing på informasjonssikkerhet i Norge. NorSIS arbeider for at informasjonssikkerhet skal bli en naturlig del av hverdagen gjennom å:

- Bevisstgjøre om trusler og sårbarhet
- Opplyse om konkrete tiltak gjennom nyheter, råd og veiledninger,
- Påvirke til gode holdninger innenfor informasjonssikkerhet.

Målgruppen er norske virksomheter, i privat og offentlige sektor og den enkelte samfunnsborger. NorSIS er faglig underlagt Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet. Mer om NorSIS på www.norsis.no

REISENDE I KREDITTKORTSVINDEL

Betaling med kredittkort på restaurant kan føre til uante konsekvenser.

HVORDAN OPPDAGE ID-TYVERI?

Det er viktig å være bevisst på at ens identitet kan bli stjålet og misbrukt. Jo tidligere ID-tyveriet blir oppdaget, jo større er muligheten for å begrense skaden.

VÆR PÅ VAKT HVIS:

- Du mottar regninger for produkter du ikke selv har bestilt.
- Du ser transaksjoner (bevegelser) på din kredittkortfaktura som du ikke kjenner igjen.
- Du mottar bekreftelse på kreditt eller kreditttramme uten å ha spurt om dette.
- Du mottar varsel om adresseendring er mottatt.
- Du mottar telefon eller brev om kjøp du ikke har gjennomført.
- Du mottar gjenpartsbreve av kredittsjekk uten selv å ha gjort handel som gjør dette nødvendig.

FØLG GODT MED:

- Kontroller nøye dersom du får adressert post du ikke forstår grunnlaget for, for eksempel en faktura, et avtaleforslag, etc.
- Kontroller alle kontoutskrifter for unormale eller ukjente transaksjoner. Vær spesielt oppmerksom på konti med kredittkort.
- Vær oppmerksom på at du selv kan sjekke hvilken adresse du står registrert med i Folkeregisteret. Dette kan du gjøre via www.minside.no

Misbruk av kredittkortopplysninger blir mer og mer vanlig. Stadig oftere brukes disse opplysningene til å kjøpe flybilletter. Det er i og for seg nok at en har brukt kredittkortet til å betale på restaurant eller handle varer på internett og at vedkommende som tar i mot kortet har uærlige hensikter.

LEKENDE LETT

For å kjøpe flybilletter på nett er det nok å oppgi opplysninger andre lett kan notere ned fra kredittkortet. Vedkommende kan selv bruke opplysningene eller selge dem videre. Det har de siste årene vært tilfeller av at store mengder kredittopplysninger har blitt stjålet etter innbrudd i databaser. En rekke nordmenn har blitt berørt av dette. De stjålne opplysningene kan dukke opp igjen hos flyselskapene på bestilling av billetter. Siden de fleste kredittkort kun belastes en gang i måneden, er ofte reisen gjennomført

før noen oppdager at ingen er villig til å betale billettene.

FLERE TILFELLER DAGLIG

Bare hos flyselskapet SAS er det i år vært svindelforsøk på flere millioner kroner.

– Dette er et økende problem for alle flyselskaper, sier kommunikasjonsdirektør Thomas Midteide i SAS til NRK Nyheter.

I europeisk målestokk har problemet nådd store høyder. På Heathrow, Europas største flyplass, reiser det daglig flere passasjerer med billetter kjøpt med stjålne kredittkortopplysninger. Noen bruker metoden ganske enkelt for å få seg en gratis reise, men mange benytte den reisemåten for å komme seg fra flyplass til flyplass der de stjeler både fra reisende og taxfree-butikker.

INGEN TING ER SIKKERT

Spesielt for forretningsreiser er det vanlig å bruke såkalt tredjemannsbestilling. Det vi si at den som reiser ikke er den som betaler reisen.

– Det er en balanse mellom sikkerhet og brukervennlighet. SAS Norge omsetter billetter for 12–13 milliarder kroner i året. Hvis vi innfører for rigide bestemmelser vil selskapet tape store beløp, mener Midteide.

Dermed tar flyselskapet heller tapet på billetter som ikke blir betalt. Kredittkorteierne må fortsatt være forberedt på tyveri og overraskende regninger.

– Vi må alltid leve med noe tap og svindel. All kortvirksomhet er basert på en viss grad av tillit. Det finnes hull i kortsikkerheten. Ingen ting er helt sikkert, sier kommunikasjonsdirektøren.

FORBRUKERRÅDET KRITISERER BANKENE

Krever at bankene fjerner magnetstripen.

Forbrukerrådet er skeptisk til at bankene ikke gjør mer for å bedre sikkerheten til kundene og at innføringen av chip ikke har ført til økt sikkerhet så lenge det er magnetstripe på det sammen kortet. Selv om det er bankene som dekker kundenes tap etter skimming, mener Forbrukerrådet av svindelen likevel går ut over kortbrukerne.

– Bankene taper mer enn 215 millioner kroner i året på dette. Hvor blir disse pengene hentet fra? Jo, nettopp hos bankkundene ved økte avgifter og kostnader, fremhever fagdirektør i Forbrukerrådet, Jorge B. Jensen.

En spørreundersøkelse Forbrukerrådet gjennomførte tidligere i år viser at kortsvindelen kan vær så stor som 130.000 kort i året, mens Finansnæringens Hovedorganisasjon (FNO) hevder at det dreier seg om 20.000 kort.

Å fjerne magnetstripen er imidlertid ikke så enkelt. I følge FNO er det flere land, deriblant USA, som ennå ikke har innført chip. På den annen side varsler flere banker at de vurderer å fjerne magnetstripen etter hvert.

FOKUS PÅ BARNES PC-BRUK

Barn blir raskt flinke PC-brukere. De benytter internett aktivt både på skole og i fritiden. På den annen side er det ikke alltid like lett å forstå konsekvensene av de handlinger en gjør. Det er derfor viktig at barna har kompetanse og modenhet til å foreta riktige vurderinger og valg. Ellers kan det fort bli slik at sensitiv ID-informasjon kan havne hos ID-tyven uten at barnet selv sagt ønsker det.

NorSIS har utviklet en ny veileder for å hjelpe foreldre med å opplyse om trusler og situasjoner som kan oppstå ved feil eller uforsiktig bruk av PC og internett og hva det kan medføre.

Veiledningen ligger ute på: www.norsis.no

– JEG FØLER MEG UTRYGG I MITT EGET HJEM

Ida Jæger er en av mange som har opplevd at en fremmed utga seg for å være henne.

Et brev fra NAV med hennes personnummer havnet i feil postkasse. Dermed kom hennes identitet på avveie. Det var først etter flere uforståelige brev i postkassen at hun oppdaget hva som hadde skjedd.

– Det lå brev fra blant andre Telenor for ting jeg ikke hadde bestilt. Da jeg begynte å ringe rundt forsto jeg at noen hadde brukt mitt navn og personnummer til å bestille varer, forteller Ida Jæger til VG.

I et intervju med NRK peker hun på de psykiske belastning dette var.

– Jeg ble rett og slett utrygg i mitt eget hjem, selv om tyven ikke hadde vært inne i huset. Det er som om ID-tyven like gjerne kunne ha ranet meg, sier Ida Jæger.

KORTSVINDEL I NORGE

- I 2009 tapte norske banker 215 millioner kroner på kortsvindel.
- Selv om kortene skimmes i Norge, foregår som regel tappingen i utlandet.
- De som blir pågrepet for skimming, er i stor grad østeuropeere.
- Politiet har grunn til å tro at noe av skimmingsutstyret lages i Bulgaria
- I 2006 registrerte politiet på landsbasis, 312 tilfeller av tyveri fra minibank.
- I 2009 var tallet økt til 1797 tilfeller. I første halvår i år er det registret rundt 1000 tilfeller.
- Sør-Norge er skimmernes hovedmål. I Nord-Norge har det så langt vært få tilfeller.

BØR KREVE PERSONLIG FREMMØTE

Fremmøte bør kreves når vi skal få nye pass, bank- og kredittkort og andre ID-dokumenter. Det mener Det kriminalitetsforebyggende råd.

– I dag sender bankene PIN-koder og bankkort i posten. Opplysningen ligger ubeskyttet i postkassen. For ID-tyver er det fritt frem å forsyne seg. Vi vet at de spesialisere seg på denne situasjonen, sier Odd Einar Dørum. Han er leder i Det kriminalitetsforebyggende råd (KRÅD), og vil ha slutt på denne praksisen.

Rådet ønsker at myndighetene utarbeider en forskrift som krever at alle ID-dokumenter skal overleveres brukeren ved fremmøte. Dersom det er umulig, må post med ID-opplysninger sendes rekommandert.

– Stjålet post fra postkassen er et problem over hele landet. Ved å kreve fremmøte for å få utlevert ID-dokumenter, kunne vi spart samfunnet og enkeltpersoner for store utgifter, sier den tidligere justisministeren.

HVA NÅR ULYKKEN ER UTE?

Gode råd når en er blitt klar over at en har vært utsatt for ID-tyveri:

- Anmeld ID-tyveriet til politiet!
- Har du blitt utsatt for ID-tyven, er det viktig å reagere raskt for begrense skadene.
- Be om frivillig sperring av kredittvurdering hos kredittopplysningsbyråene. De fleste som yter kreditt vil sjekke din kredittverdighet.
- Ta kontakt med bank og kredittkortselskap for å sjekke omfanget av eventuelle ID-tyverier.
- Steng umiddelbart kontoer som har blitt utsatt for misbruk. Be om skriftlig bekreftelse på at stengning er foretatt.
- Meld fra om urettmessige transaksjoner umiddelbart overfor kreditt/kortselskap.
- Reager umiddelbart dersom du mottar informasjon om ny konto.
- Følg nøye med på at postgangen kommer som normalt. Får du svært lite post og får mistanke om at noen kan ha endret din adresse, ta umiddelbar kontakt med Posten.
- Du kan sperre deg for uønsket adresseendring hos Posten. Sperringen må argumenteres overfor Posten (for eksempel tyveri av post) og innebærer at ekstra kontrolltiltak iverksettes. Når du har etablert «sikkerhetssperre» kan du ikke benytte Postens netjtjeneste, men må melde omadressering ved å gå på et postkontor og legitimere deg og fylle ut en blankett for ønsket tjeneste (varig-, imidlertid ettersending eller oppbevaring av post). Du kan selvsagt gjøre om på dette senere hvis du ønsker å kunne gjennomføre adresseendring på nett igjen.

VIKTIGE ADRESSER

- FØRERKORT: Vegdirektoratet · Tlf: 815 48 000 · e-post: firmapost@vegvesen.no · www.vegvesen.no
- MASTERCARD: Tlf: 800 12 697 for sperring av kort · www.mastercard.no
- VISA: Bankenes meldingstjeneste: 08989 · www.visa.no
- POSTEN: Kundeservice: Tlf 810 00 710 · e-post: kundeservice@posten.no
- PASS: Personlig fremmøte hos Politiet
- EGEN BANKFORBINDELSE

MARKEDSFØRINGSLOVEN:

Avtaler må kunne dokumenteres

Dersom en er blitt utsatt for ID-tyveri og kravene begynner å strømme inn i postkassen, er det viktig at en er klar over bestemmelsene i Markedsføringsloven. I § 11 er det nedfelt et prinsipp om at det er den som har et krav som må dokumentere at det foreligger en gyldig avtale med den kravet er rettet mot. Bestemmelsen gjelder både for krav som rettes mot forbruker så vel som næringsdrivende, organisasjoner eller offentlige myndigheter. Så lenge den kravet rettes mot kan vise til forhold som sannsynliggjør at vedkommende ikke har inngått en gyldig avtale, kan ikke kravet inndrives.

Begrepet «sannsynliggjøring» innebærer at forbrukeren kan vise til politianmeldelse og eventuell annen dokumentasjon på ID-tyveri. Da kan ikke den næringsdrivende uten videre fortsette kravprosessen mot forbrukeren. Saken må da vurderes konkret og vurderingstemaet blir om avtalen som er inngått er ugyldig p.g.a. at det ikke er den kravet er rettet mot som har inngått den, men en ID-tyv.

BRUK CHIP – ikke dra kortet

Bruker en chip, er en ikke utsatt for skimming. Ved å dra magnetstripen, legger en igjen opplysninger som kan misbrukes. Det store antall kortsvindler saker har satt fart i produksjonen av kredittkort med chip. Over 80 prosent av kortterminalene i varehandelene har nå innført chipløsningen. Finansnæringsens hovedorganisasjon (FHO) er en sterk pådriver med bakgrunn i at næringen har tapt mange millioner kroner. FHO understreker at de handlende må velge chip løsningen fremfor å dra magnetstripen i tilfelle der en står overfor valget.

Alle kredittkort som nå skiftes ut, erstattes med chip-kort. Bankene har til og med gått til det skritt å tilby kundene gratis nytt kort med chip selv om utløpsdatoen er noe frem i tid.

Ikke ta alt for god fisk

Noen nettsteder lokker med tilgang på «gratis» innhold så lenge en er over 18 år og oppgir kontonummeret.

Forbrukere som har oppgitt sitt kontonummer i slike tilfeller, har opplevd at det blir trukket beløp fra kontoen som de ikke har godkjent. En annen fare for svindel fra bankkontoen er såkalt «phishing». Dette går ut på at svindlere sender offeret en e-post som ser ut som den kommer fra vedkommendes bank eller et annet nettsted der en har registrert betalingsinformasjon. I e-posten skriver svindlerne at «banken» har hatt dataproblemer eller lignende og ber om å få informasjon om kontonummer, kredittkortnummer osv. på nytt.

LOTTERIGEVINSTER OG «PENGE BREV»

En e-post inneholder tilbud om at en har vunnet en milliongevinst i et utenlandsk lotteri en aldri har hørt om før. Dette er et forsøk på å lure til seg personopplysninger, kontonummer eller å få en til å betale inn et gebyr for å få den angivelige gevinsten.

I samme kategori som disse lotterisvindlerne er e-posten med tilbud om å hjelpe en ukjent person, ofte fra Nigeria eller et annet afrikansk land, med å flytte store pengesummer ved bruk av ens bankkonto.

MODEMKIDNAPPING

Det er særlig pornoindustrien som forsøker å svindle en person ved å installere en liten «dialer» eller «viewer» program på vedkommendes datamaskin for å få tilgang til pornografisk innhold. Gjør en dette er risikoen stor for at modemmet eller ISDN-linjen kobler seg opp mot telefonnummere hvor minuttprisen er ekstremt høyt uten at en får noen klar informasjon eller advarsler om det på forhånd.

«DU HAR VUNNET EN REISE»

I virkeligheten viser det seg imidlertid at en slett ikke har vunnet noe, men at en tvert i mot må betale for en pakkereise som ofte viser seg å være av langt dårligere kvalitet enn den som ble forespeilet. Ofte blir det også lagt på flere uforklarlige gebyrer som selger krever at en må betale før reisen finner sted.

FACEBOOK – en kilde til ID-tyveri

Sosiale medier blir stadig mer populære, også for de kriminelle miljøene. Alt for mye informasjon deles med alt for mange personer.

Det er eksempelvis all grunn til å være på vakt mot tilbud om å kjøpe Facebook kontoer til lav pris. Å selge brukernavn og passord på sosiale fora er ikke uvanlig og gir folk som vil spamme, stjele informasjon og identiteter, eller på andre måter svindle personer på Facebook, gode muligheter. Daglig blir mange brukere utsatt for svindelforsøk. Den vanligste formen for svingel i nettsamfunn er at svindleren bruker en kompromittert konto til å sende ut en melding som ser ut som den kommer fra kontoens egentlige eier der det går frem at kontoens eier sitter fast et sted i verden og trenger penger for å komme hjem.

Det er også vanlig å spre lenker, for eksempel forkledd som videosnutter. I virkeligheten peker lenkene til websiden som sprer ondsvinn programvare. Nylig kom det en falsk reklame for Ikea, der det var utlovet 1000 dollar i form av gavekort til de som videresendte reklamen til alle sine venner. Her ble også ondsvinn programvare aktivert når en klikket på lenken. På denne måten kan svindleren stjele brukernavn og passord, bryte seg inn i nettbankkonti og foreta andre ulovlige inngrep.

Det er altså all grunn til å være på vakt.

Foto: iStock

HVORDAN SIKRE SEG MOT ID-TYVERI?

Det er viktig at hver enkelt gjør det en kan for å sikre personopplysningene. Ved å være oppmerksom og best i forhold til kildene de kriminelle benytter, kan en langt på vei sikre seg.

HER ER NOEN GODE RÅD

- Ikke oppgi personlig informasjon til ukjente på telefon, gjennom e-post, eller over internett med mindre det er du selv som har initiert tjenesten.
- Legg aldri igjen personinformasjon hos selskaper du ikke vet nok om.
- Husk at passord og PIN-koder er personlige, og ikke skal gis til andre.
- Dersom postkassen din ikke er låsbar, bør du vurdere å sette lås på. Den er ofte førstevalg for kriminelle som ønsker informasjon om deg.
- Riv i stykker dokumenter som inneholder personopplysninger, før disse kastes i avfallsdunken. Dokumenter som har spesiell beskyttelsesverdi, slik som PIN-koder og lignende, bør brennes eller destrueres.
- Unngå å ha passord, PIN-koder eller andre «nøkler» til verdier i lommebok eller vesker.
- Klikk aldri på lenker i e-post fra virksomheter du kjenner for å legge inn personinformasjon på en internettside, skriv heller in web-adressen du kjenner fr før.
- Bruk brannmur, antivirus- antispionprogram til beskytte din PC.
- Hold alle programmer på PC-en oppdatert.
- Bruk gode passord. Vær oppmerksom på at noen virksomheter beskytter passordet ditt for dårlig. Unngå å bruke samme passord flere steder.
- Oppbevar dine personopplysninger på et sikkert sted.
- Sjekk om forbindelser er kryptert (<https://>) ved bruk av persondata.

Skjerpede straffer for identitetstyveri

Strafferammen er nå bot eller fengsel i opptil to år.

– Identitetstyveri skaper utrygghet, uavhengig om det leder til et lovbrudd. Derfor har vi innført en egen straffebestemmelse samtidig som strafferammen er skjerpet, sier justisminister Knut Storberget.

De nye bestemmelsene om identitetskrenkelse vi gi straff for den som tar en annens identitet eller opptre med en identitet som er lett å forveksle med en annens. I tillegg omfatter bestemmelsen det å sette seg i besittelse av en annens identitetsbevis. Identitet kan omfatte navn, fødselsnummer, organisasjonsnummer, e-postadresse eller andre opplysninger som alene, eller sammen med annen informasjon, kan identifisere en fysisk eller juridisk person.

Det er nå blitt enklere å straffeforfølge identitetstyveri. Identitetskrenkelse er enklere å bevise enn et forsøk på en fullbyrdet bedragerihandling.

SMS mot kortsvindel?

Hver gang noen bruker et kredittkort i Ungarn får kortets eier en SMS-melding på mobilen som forteller om transaksjonen. Noe for oss her i Norge?

Faktisk ligger Øst-Europa foran Vest-Europa på penge- og teknofronten. I Ungarn ble de første plastkortene tatt i bruk på 1990-tallet og de første virkelige kredittkortene så sent som i 1998. Men ungarerne er allerede nå mer avanserte enn oss. Hver gang noe bruker et kredittkort i Ungarn får kortets eier en SMS-melding på mobilen som forteller om transaksjonen.

OGSÅ POLEN, TSJEKKIA OG SLOVAKIA

Teknologien, som er utviklet i Ungarn, er også tatt i bruk i Polen, Tsjekkia og Slovakia. I alle disse landene har kortbruken hatt en eksplosiv utvikling. I Norge er banken og kredittkortselskaper klar over teknologien. Noen har innført liknende løsninger. Eksempelvis kan en, via en personlig nettside, kunne velge å

få tilsendt SMS eller e-post når det skjer transaksjoner utenlands. Noe av grunnen til den avventende holdning til denne nye teknologien er at kortselskapene allerede har overvåkingsprogrammer som fungerer godt. Blant annet benyttes såkalte «intelligente elektroniske agenter» som overvåker mønsteret i den enkelte kundes kortbruk og oppdager og melder fra hvis det skjer noe uvanlig. Dessuten mener finansnæringen at chipen i seg selv gir beskyttelse god nok.

VISA STØRST I NORGE

VISA er størst på plastpenger i Norge. I 2009 endte bruken av Visakort på et rekordnivå. I Norge er det nå 6,3 millioner Visakort, noe som gir et snitt på 1,7 kort pr. voksne nordmann. Kortbruken økt med 9 prosent sammenliknet med året før.

Nordmenn trakk Visakortene sine mer enn en milliard ganger i fjor og kjøpte varer og tjenester for 370 milliarder kroner. Nordmenn bruker sine Visakort til å betale for nesten 4 av 10 kroner som går til privat forbruk. Dette er mer enn tre ganger snittet i Europa.

REDUKSJON I SVINDEL

Visa har brukt 400 millioner Euro for å utvikle nytt system for å håndtere transaksjoner. Dette systemet har blant annet et sikkerhetssystem kalt «Real Time Risk Scoring», som avdekker svindel ved å analysere og risikovurdere transaksjonene i samme øyeblikk som de finner sted. Dette, i tillegg til økt bruk av chip, har ført til en reduksjon i omfanget av svindel mot Visakort i Europa på 15 prosent. I Norge sank svindelraten med 17 prosent.

NORDMENN BRYR SEG LITE

En undersøkelse gjennomført av TNS Gallup for NorSIS viser at mange nordmenn i liten grad bryr seg om informasjonssikkerhet.

I en kommentar til undersøkelsen sier, leder Tore Orderløkken, i NorSIS at resultatene er skremmende.

– Særlig i en tid da stadig mer informasjon og stadig flere transaksjoner skjer på internett. Resultatet av at mange ikke bryr seg så mye om dette kan føre til at sensitive opplysninger kommer på avveie gjennom at folk sprer sine opplysninger ukritisk, mener Orderløkken.

I aldersgruppen fra 30 år og oppover oppgir 6 av 10 at de er opptatt av informasjonssikkerhet. Gruppen fra 15 til 29 år skiller seg ut da bare 46 prosent svarer at de er opptatt av det.

– Gruppen 15–29 år er kanskje den gruppen som er mest aktive IT-brukere, både når det gjelder sosiale medier og annen type datakommunikasjon. Fra vårt ståsted er det da betenkelig at de ikke er mer opptatt av spørsmål knyttet til informasjonssikkerhet, påpeker Tore Orderløkken.

Undersøkelsen ble foretatt av TNS Gallup i perioden mai til juni i år. 1800 personer deltok i undersøkelsen.

Foto: iStock

ROS TIL KFB SØR-TRØNDELAG

Da Øvelse Kvikkleire skulle arrangeres i Trondheim fikk leder for KFB Sør-Trøndelag, Liv Mjelde, henvendelse fra NVE med forespørsel om hun kunne skaffe personell som kunne delta. Øvelsen gikk over to dager. 15 personer fra KFB skulle spille publikum. Deres oppgave var å ringe rundt til ulike etater med spørsmål og bekymringer. Krisescenariet var ekstremvær med heftig regn, veier som gled ut og bortfall av strømforsyningen. I tillegg inntraff alvorlige hendelser med trailervelt og en skole der 750 barn måtte evakueres.

– Vi tok oppgaven alvorlig og opplevde at på langt nær alle var oppdatert på krisehåndtering. Tvert om så avdekket øvelsen mange svakheter. Vi gikk fullt opp i rollen som bekymrede innringere. Oppgaven var spennende, lærerik – og ikke minst morsom. Flere av KFB-representantene hadde erfaring fra tidligere Øvelse Oslo og visste hvordan spørsmålene skulle stilles. Tilbakemeldingen fra NVE var svært positiv. For oss som deltok var dette en begivenhet vi ikke ville ha vært foruten. Jeg håper enda flere kan stille ved neste anledning, sier Liv Mjelde.

Stort engasjement ved kaia. Foto: KFB Rogaland.

VELLYKKET FAMILIEDAG I LUNDSVÅGEN

I samarbeid med Redningsselskapet har KFB Rogaland arrangert en Familiedag i Lundsvågen – Hundvåg. Leder for KFB Rogaland, Bodil Løge Wiig, kan fortelle at arrangementet ble meget vellykket. Hovedtemaet var "Båtvett og Sjøvett" der programmet inneholdt mye for både voksne og barn. Selvsagt lå det en redningsbåt ved kai og mannskapene fortalte om redningsaksjoner. Det ble vist film og gitt mulighet til å stille spørsmål. For de aller minste var det lekedammer, mens de større barna kunne delta i aktiviteter som minigolf, bordtennis og gatesjakk. På plass var også en sjørøverskute.

Arrangementet ble godt besøkt og er et skoleeksempel på en aktivitet som omfatter både sikkerhet og egenberedskap.

BEREDSKAP I HVERDAGEN

«Beredskap i hverdagen» var temaet for et åpent møte i regi av KFB Buskerud og Rollag og Flesberg Rotaryklubb. Lederen for KFB Buskerud, Kari Harm, foreller til Trygge Samfunn at arrangementet fikk svært god tilbakemelding fra de vel 30 fremmøtte. KFB-representantene Gunn Berit Fjølslid fra Uvdal, Liv Gladheim fra Veggli og Inger Ulleberg fra Sandsvær viste et glødende engasjement i sine foredrag. Gunn Berit Fjølslid snakket om nødvendigheten av god kommunikasjon med utgangspunkt i den variable mobildekning det var i dalføret opp mot Uvdal mens Liv Gladheim tok for seg mat og matberedskap. Inger Ulleberg snakket om brannberedskap for en våken og interessert tilhørerskare.

Fv: Kristin Hammershaug, Kari Harm, Inger Ulleberg, Gunn B. Fjølslid og Liv Gladheim. Foto: Gudveig Førle, Nummedalsnett.

Arrangementet fant sted på Lampeland hotell. Både ordføreren og flere ledende kommunetopper over-

var arrangementet. «Beredskap i hverdagen» ble for øvrig slått stor opp på www.nummedalsnett.no

STORE KFB-ARRANGEMENTER

Både «Sårbarhetskonferansen 2010» og «Linderudseminaret» arrangeres på et tidspunkt da det er umulig å omtale begivenhetene i dette nummer av Trygge Samfunn. Vi kommer derfor tilbake til disse arrangementene i neste nummer.

LANDSKONFERANSEN 2011

KFBs Landskonferanse 2011 vil bli arrangert i Oslo 8. og 9. april.

Den 9. april er som kjent KFBs stiftelsesdag og 60 års feiringen vil bl.a. bli markert med at bind 2 av Kvinners Forsvarshistorie lanseres.

KURS I PSYKISK FØRSTEHJELP I TROMSØ

KFB Troms har arrangert kurs i psykisk førstehjelp i Tromsø 9. og 10. oktober. Fylkesleder for KFB Troms, Emmy Iversen, kan melde om et vellykket kurs med positive tilbakemeldinger fra de 14 deltakerne. Kursleder var Eirik Junge Eliassen, som har lang erfaring i sjelesorg blant narkomane i byen. Utgangspunktet var boken, «Psykisk førstehjelp ved katastrofer, ulykker og kriser», som jo er selve grunnlaget for KFB-kursene. Hovedvekten ble lagt på tre sentrale spørsmål, nemlig: Hva er omsorg? Hvordan blir man en bedre hjelper? Finnes det noen fasit?

KVINNER, FRED OG SIKKERHET

I år er det 10 år siden FN's Sikkerhetsråd vedtok resolusjonen om «Kvinner, fred og sikkerhet». Samme dag som FN har sin 10-års markering arrangeres et møte i Bergen der statssekretær Ingrid Fiskaa i Utenriksdepartementet innleder til debatt og samtaler. Bak arrangementet står, foruten KFB Hordaland, også Fokus, Bergen og Midthordaland krets av Kvinne- og Familieforbundet, Internasjonal Kvinneliga for fred og frihet i Bergen, Kvinnefronten i Bergen m.fl..

PSYKISK FØRSTEHJELP – ET SATSNINGSOMRÅDE

KFBs hovedstyre har tidligere besluttet å anbefale alle fylkes- og kommunefora å sette søkelyset på kurset «Psykisk førstehjelp». Tidligere har KFB sentralt arrangert to kurs, et weekend kurs og et kurs over flere kvelder for å vinne erfaring.. Begge kursformene kan anbefales, avhengig av hva som passer best rundt om i landet. Det er utarbeidet en veiledningsbrosjyre som forteller hvordan en kan gå frem når et kurs skal arrangeres.

KONFERANSE OM SAMFUNNSANSVAR

Negotias forbundsleder, Inger Lise Rasmussen, har holdt et foredrag på en konferanse om samfunnsansvar som YS (Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund) arrangerte. I foredraget fokuserte hun spesielt på Negotia som sertifisert miljøfyrtårnvirksomhet.

Det var første gang YS arrangerte en konferanse om samfunnsansvar. På programmet sto blant annet faglige rettigheter, inkluderende arbeidsliv, likestilling, utdanning, klima og miljø. Det var sistnevnte Rasmussens innlegg var knyttet til. Hun formidlet hvilke grep som er gjort i forbindelse med miljøsertifiseringen av Negotias administrasjon – eksempelvis kildesortering av avfall og papirbesparende tiltak.

Sentrale foredragsholdere var eller blant andre forsker og filosof Henrik Syse og generalsekretær Marte Gerhardsen i Care Norge.

LIKE MULIGHETER OG RETTIGHETER

I en uttalelse fra Norges Bygdekvinnelag heter det at alle kvinner i Norge må ha like muligheter og rettigheter.

I uttalelsen heter det bl.a.:

«Norges Bygdekvinnelag arbeider for å ivareta kvinners økonomiske, sosiale og kulturelle interesser nasjonalt og globalt. En viktig oppgave blir å skape åpnere samfunn der flere kvinner inviteres inn i fellesskapet. Norges Bygdekvinnelag ser med bekymring på gruppen innvandrerkvinnens avhengighet av sine norske menn for å få mulighet til å bli integrert i våre bygder og i vårt samfunn. Vi ønsker at det settes fokus på denne store innvandrerguppen slik at en finner gode løsninger for disse kvinnene.»

– VI MÅ IKKE LURE OSS SELV

I forslaget til Ernæringsrådets nye kostråd, er poteten nedprioritert. Det har fått Norges Bygdekvinnelag til å reagere.

- Hvis det er meningen at vi skal spise mindre poteter, må ikke det erstattes med pasta, ris eller hvitemel. Spiser vi disse matvarene i stedet for potet, lurer vi oss selv. Da er vi like langt med tanke på et sunt kosthold, og vi burde heller spise våre egne norske poteter, sier Bygdekvinnelagets leder, Kathrine Kleveland, til Bondebladet.

- Poteter er en viktig basisvare i norsk kosthold og har et høyere innhold av kostfiber og flere vitaminer og mineralstoffer per energienhet enn vanlig ris og pasta, påpeker Bygdekvinnelagets leder.

LIKEDELING AV PENSJONSRETTIGHETER

Norges Kvinne- og Familieforbund har i mange år arbeidet for at opptjente pensjonsrettigheter skal være en del av ekteparets fellesbo og deles mellom ektefellene. Forbundet har deltatt aktivt i debatten rundt dette tema. I et leserinnlegg i Bergens Tidende gir nestleder, Eldbjørg Gunnarson, en krystallklar argumentasjon for likedelingsprinsipper.

«Deling av pensjonsrettigheter er spesielt viktig for godt voksne kvinner. Mange av dem hadde ikke noe valg – barnehageplass var et gode for de få. Jobbmuligheter var heller ikke like gode overalt og offentlig transport var heller ikke tilpasset et aktivt arbeidsliv. Bil var for mange en luksus. Tenk også på de ektefeller som sammen bygget opp en bedrift og der inntekten og pensjonsopptjeningen ble ført på mannen, selv om begges innsats var like viktig,» skriver Eldbjørg Gunnarson.

Allerede tidlig i tenårene fikk Johanne Gørvell-Dahll smaken på Forsvart. Mens venninnene valgte noe annet, søkte hun seg inn på Sjøkrigsskolen. – Det var det eneste jeg ville og jeg angret ikke. Forsvarer byr jo på så mange muligheter, sier hun.

AV JAN ERIK THORESEN

ALLTID LYST PÅ SPENNENDE UTFORDRINGER

Som barn flest drømte også Johanne om å bli både det ene og det andre. Men så, tidlig i tenårene, fant hun på egen hånd ut at hun ville inn i Forsvaret. I og for seg ikke så rart, kanskje. Både faren og bestefaren hadde i sin tid gått på Sjøkrigsskolen. Men hun bedyrer at dette ene og alene var hennes valg. Til å begynne med tenkte hun bare å gå inn i vanlig førstegangstjeneste, men etter å ha undersøkt litt fant hun ut at det bød seg mange utdanningsmuligheter. Og da far og bestefar fortalte om sine opplevelser var hun fast bestemt på å gå i deres fotspor. Selv om hun var den eneste i venninneflokket.

RETT FRA VIDEREGÅENDE

Da videregående var fullført, søkte Johanne seg inn på Sjøkrigsskolen, nærmere bestemt på maskinlinjen. Hun var på opptak og ble antatt.

– Jeg må innrømme at jeg tenkte litt på en siviljobb akkurat i denne perioden, men slo det fra meg. Det er fantastisk å gå på Sjøkrigsskolen. Miljøet og samholdet kadettene seg

i mellom er utrolig bra samtidig som undervisningslederne er dyktige og inspirerende. Ikke bare lærer vi om saker som hører sjøforsvaret til, men også om Forsvaret som helhet. Selv er jeg glad i å drive fysisk trening. I så måte er Sjøkrigsskolen et perfekt sted med sine mange tilbud året rundt. For min egen del liker jeg å gå i fjellet. På skolen er det lagt opp til fine treningsturer kombinert med styrketrening på vektrommet, forteller Johanne Gørvell-Dahll.

Etter at hun begynte på Sjøkrigsskolen ser hun mindre til venninnene sine. De fleste studerer i utlandet, men Johanne misunner dem ikke. Hun har funnet sin plass.

SANS FOR MTB

– Når utdanningen min her på skolen er ferdig, har jeg fire pliktår i Forsvaret foran meg. Skal jeg våge meg på å fortelle hva jeg ønsker meg, må det være å få en stilling på en MTB. Jeg har alltid syntes at MTB'ene er fascinerende. Noen spesiell drømmestilling har jeg ikke, men siden jeg utdanner meg som

maskiningeniør, kunne jeg tenke meg å ende opp som maskinsjef. Men vi får se. Det er ennå lenge til, sier Johanne som ennå har tre år igjen på Sjøkrigsskolen.

FORSVARET BØR STYRKES

Som ung kadett på 21 år, ville vi tro at en ikke hadde gjort seg opp noen bastant mening om statsbudsjett og forsvarspolitik. Men nei, Johanne Gørvell-Dahll har så menn sin egen bestemte oppfatning.

– Forsvaret må ikke bygges ned til et nivå der vi ikke kan forsvare oss. Selv om fiendebildet i dag er annerledes enn under den kalde krigen, må vi ikke stikke hodet i sanden og tro at det vil være fred og fordragslighet i all fremtid. Bare noen flytimmer unna er situasjonen en ganske annen. Tenk hvor uforberedt landet var da tyskerne okkuperte oss i 1940. Vi må ikke stille oss i den situasjon at forsvarsevnen gjør det umulig å stå i mot et eventuelt angrep. Forsvaret trenger ressurser for å kunne verne om freden, sier Johanne Gørvell-Dahll.

KFB er et samarbeidsorgan for følgende landsomfattende humanitære, kulturelle og faglige organisasjoner:

NASJONALFORENINGEN FOR FOLKEHELSEN (Nff)

NEGOTIA

NETTVERK FOR KVINNELIG BEFAL (NvKB)

NORGES BYGDEKVINNELAG (NBK)

NORGES FISKARKVINNELAG (NFK)

NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND (K&F)

NORGES LOTTEFORBUND (NLF)

PERSONELLFORBUNDET (Pefo)

REDNINGSSSELKAPET (NSSR)

H.M. DRONNING
SONJA ER KFBS
ÆRESPRESIDENT

PRINSESSE ASTRID
FRU FERNER ER KFBS
HØYE BESKYTTER

HOVEDSTYRET

LEDER

Anne-Lise Johnsen
styreleder@kfb.no

NESTLEDER

Eva Arntzen
morarntzen@yahoo.no

MEDLEMMER

Anne-Sophie W. Bondeson (K&F)
bondeson@yahoo.no

Solvår Skogen Sæterbø (NBK)
nesset2@online.no

Målfrid Kvarsteig (Nff)
birger.kvarsteig@roros.net

Anne Hatlevik (NFK)
annehatl@haugnett.no

Hilde Kristin Stensen (NLF)
hildkrs@online.no

Synnøve Lohne-Knudsen (NEGOTIA)
slk@negotia.no

May Britt Manin (NSSR)
maybritt.manin@maricom.no

Patricia Flakstad (NvKB)
patflak@online.no

Inger Løwen (Pefo)
inger.løwen@pefo.no

SEKRETARIATET

ORG. SEKR. / DAGLIG LEDER
Hanne Guro Garder
hanne.garder@kfb.no

KONTOR-/
PROSJEKTMEDARBEIDER
Monica H. Andresen
monica.andresen@kfb.no

REDAKTØR
Jan Erik Thoresen
redaksjon@kfb.no

FYLKESLEDERE

AUST-AGDER
Margit Eikenes
928 32 922
margit@tamail.no

HORDALAND
Bjarnhild Hodneland
928 93 155
bhodneland@gmail.com

OPPLAND
Wenche Rolstad
402 44 896
wvwenche@gmail.com

SOGN OG FJORDANE
Reidun Skår
975 12 435
knut.skar@eninvest.net

VEST-AGDER
Borghild Allende
994 78 353
borgall@online.no

BUSKERUD
Kari Harm
917 28 547
kaharm@online.no

MØRE OG ROMSDAL
Anne-Lise Johnsen
412 48 664
kirkeverge@
eideprestegjeld.no

OSLO OG AKERSHUS
Åse Marie Pettersen
934 62 919
lakelangfjell@tele2.no

SØR-TRØNDELAG
Liv Aasen Mjelde
905 38 051
liv.mjelde@smartcall.no

VESTFOLD
Inger-Lise Grinde
411 20 084
ilgri@online.no

HEDMARK
Aud Engum
992 76 217
ka-stem@online.no

NORDLAND
Lillian Grøsnes
913 49 819
lillian.grosnes@tnett.no

ROGALAND
Bodil Løge Wiig
913 94 668
bodil.l.wiig@kleppnett.no

TELEMARK
Åsne Fjeld
971 18 822
aasnefj@online.no

ØSTFOLD
Inger Rognehaug
908 56 626
rognehaug@online.no

TROMS
Emmy Iversen
977 62 598
emmyiversen@yahoo.no

Ingen avklaring for Sivilforsvaret

Statsbudsjettet for 2011 gir fortsatt ingen avklaring på utfordringene for Sivilforsvaret.

– Beklagelig, mener direktør Jon A. Lea i Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap.

En gjennomgang av budsjettet viser ytterligere forskyvninger i investeringer som er viktige for moderniseringen av Sivilforsvaret. Etterslep og fornying av utstyr skaper spesiell bekymring. Det dreier seg om forhold rundt personellens sikkerhet under innsatser og deres muligheter for å løse aktuelle oppgaver i samfunnet.

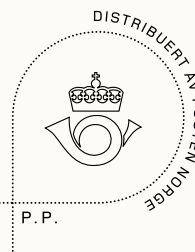
– Vi utfordres i forhold til de årlige budsjetter og tilhørende aktivitetsnivå. Både bygningsmasse og utstyr, eksempelvis kjøretøyparken, eldes. Vedlikeholdskostnadene spiser dermed opp en større del av budsjettet. Det betyr mindre aktivitet og færre øvelser neste år.

På kort sikt har det en begrenset betydning for Sivilforsvarets operative evne, men sett i et noe lengre perspektiv vil det nødvendigvis ha alvorlige konsekvenser, påpeker direktør Jon A. Lea.

Fremtidens sivilforsvar er beskrevet i Stortingsmelding 22 om samfunnssikkerhet. Der er det skapt forventninger som ikke står i forhold til de muligheter budsjettet gir. Manglende bevilgninger utfordrer motivasjonen til personellet.

– Vedvarende mangel på investeringer i Sivilforsvaret vil måtte medføre en ny gjennomgang av Sivilforsvarets rolle og oppgaver, avslutter direktør Lea.

B-Economique
NORGE

P.P.

Returadresse: Kvinners Frivillige Beredskap
PB 796 Sentrum, 0106 Oslo

Overdrev faren for svineinfluensa

Helsemyndighetene bidro til å overdriive farene da sykdommen rammet Norge i fjor vår, viser konklusjonen i en evalueringsrapport.

– De sentrale helsemyndigheter ledet arbeidet med stort engasjement og faglig dyktighet, men pandemihåndteringen har likevel et forbedringspotensiale, sier direktør Jon A. Lea i Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap (DSB), som står bak evalueringen.

DSB finner ingen grunn til å kritisere valget av massevaksinasjon som metode eller bruken av vaksinen Pandermix, men fastslår at farene ved pandemien ble noe overdimensjonert. Det er særlig bruken av et verstefallscenario som antydte 13.000 dødsfall DSB kritiserer i sin rapport. I følge DSB sørget myndighetenes høye aktivitetsnivå og planleggingen for en eventuell forverring og inntrykket av en alvorlig situasjon ble forsterket.

Evalueringen avsluttes med 25 ulike forslag til forbedringer av den nasjonale pandemiberedskapen. Et hovedpunkt er at rolle- og ansvarsfordelingen mellom Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Helsedepartementet ikke var god nok.

**Hvordan skape
et trygt og
robust samfunn?**

Klikk deg inn på

www.kfb.no

KFB
Kvinnens Frivillige Beredskap